Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Obdo/22/2024
Identifikačné číslo spisu:	1620201614
Dátum vydania rozhodnutia:	31.10.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Erika Čanádyová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1620201614.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Čanádyovej a členiek senátu JUDr. Jany Hullovej a JUDr. Miroslavy Janečkovej, v spore žalobcu Úrad pre verejné obstarávanie, Ružová dolina 10, Bratislava, IČO: 31 797 903, proti žalovaným 1) Obec Smrdáky, Smrdáky 181, IČO: 00 310 000, zastúpená spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Jakub Mandelík, s.r.o., Záhradnícka 51, Bratislava, IČO: 47 234 318, 2) red cube construction, a.s., Prievaly 410, IČO: 35 761 911, o určenie neplatnosti zmluvy, o dovolaní žalovanej v 1. rade proti I. výroku uznesenia Krajského súdu v Bratislave z 26. októbra 2023, č. k. 3CobVO/2/2023-450, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 26. októbra 2023 č. k. 3CobVO/2/2023-450 z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 26. októbra 2023 č. k. 3CobVO/2/2023-450 rozhodol výrokom I. „súd“, o trovách konania, že stranám sporu nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania, nepriznal, súčasne rozhodol výrokom II., že žalovanému 1/ priznáva voči žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania v celom rozsahu.

2. O nároku na náhradu trov konania odvolací súd rozhodol podľa § 262 ods. 1 CSP, § 257 CSP a § 396 CSP, nakoľko k späťvzatiu žaloby došlo v nadväznosti na novelu ZVO, t.j. nebolo možné konštatovať zavinenie späťvzatia žaloby stranou sporu, nakoľko po podaní odvolania došlo k zmene právnej úpravy, na podklade ktorej žalobca vzal žalobu späť. Podľa názoru odvolacieho súdu sa jedná o prípad hodný osobitného zreteľa, pre ktorý je potrebné aplikovať pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania § 257.
3. V odôvodnení svojho rozhodnutia odvolací súd uviedol (bod 14. rozhodnutia), že v prípade predmetnej žaloby ide o špecifický druh určovacej žaloby, pri podaní ktorej sa nevyžaduje preukazovanie naliehavého právneho záujmu, nakoľko tento vyplýva priamo z osobitného právneho predpisu - zákona o verejnom obstarávaní, pričom žaloba bola podaná žalobcom, ako ústredným orgánom štátnej správy pre

verejné obstarávanie, ktorý k jej podaniu pristúpil potom, čo pri výkone dohľadu nad verejným obstarávaním ustálil záver o uzavretí zmluvy s rozpore so zákonom o verejnom obstarávaní a následným podaním predmetnej žaloby splnil povinnosť vyplývajúcu mu z ustanovenia § 180 ZVO (v znení účinnom k dátumu podania predmetnej žaloby na súd). V nadväznosti na zmenu relevantnej právnej úpravy, ktorá nastala v priebehu konania pred právoplatným rozhodnutím súdu o merite sporu novelizáciou ZVO účinnou od 31. marca 2022 a zároveň v nadväznosti na naplnenie predmetu dotknutej Zmluvy žalovanými 1/ a 2/, ktoré malo za následok stratu účelu podanej žaloby smerujúceho k obnoveniu súťaže, došlo zo strany žalobcu späťvzatím predmetnej žaloby k jednoznačnému naplneniu imperatívu vyplývajúceho z dikcie ustanovenia § 187h ods. 13 ZVO. Vyššie uvedené skutočnosti odvolací súd kvalifikoval ako skutočnosti predstavujúce kumulatívne splnenie podmienok vyžadovaných zákonom pre aplikáciu § 257 CSP. Poukázal na uznesenie dovolacieho súdu sp. zn. 1Obdo/60/2022 zo dňa 19. apríla 2023, ktorým dovolací súd zrušil skoršie rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté o trovách konania a vrátil vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.
4. Proti uzneseniu odvolacieho súdu vo výroku I. podal žalovaný v 1. rade (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovení § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Žiadal, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu v napadnutej časti zmenil tak, že prizná žalovanému v 1. rade voči žalobcovi náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie, druhej inštancie, ako aj dovolacím súdom v rozsahu 100 %.
5. Dovolateľ tvrdil, že odvolací súd porušil právo dovolateľa (žalovaného v rade 1/), keď podľa názoru dovolateľa dôvody pre aplikáciu § 257 CSP v danej veci neexistovali. Dovolateľ považoval odôvodnenie odvolacieho súdu za neurčité, svojvoľné, právne argumentačne neudržateľné a nezákonné, poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky nález I. ÚS 248/2010 z 21. októbra 2010 z odôvodnenia, ktorého vyplýva, že „odôvodnenie rozhodnutia, v ktorom je ustanovenie § 150 O.s.p. (§ 257 CSP) aplikované, by malo byť precízne, pričom sa ex lege vyžaduje, aby v tomto konaní boli bezpečne preukázané skutočnosti, na základe ktorých je to toto ustanovenie aplikovateľné“. Tvrdil, že dôvody hodné osobitného zreteľa musia spočívať v okolnostiach danej veci a zo žiadneho názoru Ústavného súdu nevyplýva výklad ustanovenia § 150 OSP ani v relevantnej zaužívanej praxi všeobecných súdov v tom zmysle, že dôvody hodné osobitné zreteľa je možné spájať, bez ďalšieho, iba s existenciou (reštitučného) zákona. Podľa dovolateľa sa odvolací súd nevysporiadal a nezdôvodnil argumentáciu pre aplikáciu § 257 CSP. V rozhodnutí odvolacieho súdu absentujú bližšie úvahy a jednotlivé premisy, ktoré viedli odvolací súd ku kreovaniu záveru o nutnosti aplikácie moderačného práva, v rámci posudzovania náhrady trov konania. Poukazoval, že odvolací súd pri aplikácii § 257 CSP nehodnotil konkrétnu právnu situáciu, od podania žaloby až pod späťvzatie žaloby, a to aj vo väzbe na rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorý v bode 62. uviedol, že žalobe tak ako bola podaná, nie je možné vyhovieť, a to pre rozpornosť prezentovaných skutkových tvrdení a porušení zákona viacerými právnymi úkonmi žalovaného (sťažovateľa) porovnaním so samotným žalobným návrhom a faktické nedodržanie prekluzívnej lehoty na podanie žaloby o určenie neplatnosti zmluvy. Poukázal na bod 65. rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorý konštatoval, že z postupu žalobcu sa javí, že prišlo k porušeniu jeho povinnosti pri výkone dohľadu, keď porušenie zákona o verejnom obstarávaní pri výkone dohľadu nezistil v prekluzívnej lehote na podanie žaloby, že vnútroštátna právna úprava účinná k 30. marcu 2022 zaväzovala žalobcu skúmať eventuálnu existenciu všeobecného záujmu, odôvodňujúceho pokračovanie v plnení zmluvy, či účel samotného návrhu na určenie neplatnosti zmluvy. Tvrdil, že túto povinnosť mal žalobca nesporne aj pred novelizáciou zákona o verejnom obstarávaní č. 343/2015 Z. z. (ďalej aj zákon ZVO), že návrh na určenie neplatnosti zmluvy, podaný žalobcom dňa 29. júna 2020, nesporne nesplnil svoj účel, keďže predmet kúpnej zmluvy bol ku dňu iniciovania sporového konania v celom rozsahu splnený.
Dovolateľ ďalej poukázal aj na rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky I. ÚS 2174/20 z 05. októbra 2021.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané včas, na to oprávnenou osobou, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpenou v súlade so zákonom (429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP a contrario) najskôr skúmal, či je dovolanie prípustné.
7. Aj po zmene právnej úpravy civilného sporového konania (vrátane dovolacieho konania), ktorú

priniesol CSP v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou, treba dovolanie naďalej považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (porovnaj napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/113/2012, sp. zn. 2Cdo/132/2013, sp. zn. 3Cdo/18/2013, sp. zn. 4Cdo/280/2013, sp. zn. 5Cdo/275/2013, sp. zn. 6Cdo/107/2012 a sp. zn. 7Cdo/92/2012).

8. Pri uplatnení tézy vyplývajúcej z rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej rozhodnutia súdov predstavujúce res iudicata „majú zostať nedotknuté“, je potrebné na možnosť prelomenia záväznosti a nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí hľadieť ako na krajnú výnimku z tejto zásady. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namieste je tu skôr reštriktívny výklad (sp. zn. 3Cdo/319/2013, sp. zn. 1Cdo/348/2013, sp. zn. 3Cdo/357/2016, sp. zn. 3Cdo/208/2014).

9. Úspešné uplatnenie dovolania je vždy nevyhnutne podmienené primárnym záverom dovolacieho súdu o prípustnosti dovolania a až následným sekundárnym záverom týkajúcim sa jeho dôvodnosti. Z ustanovení § 419 a nasl. CSP, upravujúcich otázku prípustnosti dovolania, je zrejmé, že na to, aby sa dovolací súd mohol zaoberať vecným prejednaním dovolania, musia byť splnené podmienky prípustnosti dovolania vyplývajúce z ustanovení § 420 alebo § 421 CSP a tiež podmienky dovolacieho konania, t. j. aby (okrem iného) dovolanie bolo odôvodnené dovolacími dôvodmi, aby išlo o prípustné dovolacie dôvody a aby tieto dôvody boli vymedzené spôsobom uvedeným v ust. § 431 až § 435 CSP. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP).

10. Podľa § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

11. Podľa § 420 písm. f) CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo, ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Podľa § 431 ods. 1, 2 CSP, dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

13. Podľa § 357 písm. m) CSP, odvolanie je prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania.

14. Úspešné uplatnenie dovolania je podmienené primárnym záverom dovolacieho súdu, že tento mimoriadny opravný prostriedok je procesne prípustný, pričom až následne, sekundárnym záverom dovolacieho súdu je, že dovolanie je aj dôvodné. Pokiaľ dovolací súd nedospeje k uvedenému primárnemu záveru, platná právna úprava mu neumožňuje postúpiť v dovolacom konaní ďalej a pristúpiť k posúdeniu napadnutého rozhodnutia z hľadiska vecnej správnosti, resp. nesprávnosti.

15. Dovolateľ vyvodzoval prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, keď zastával názor, že v predmetnom spore neexistujú žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré bránili odvolaciemu súdu priznať mu plnú náhradu trov konania ako procesne úspešnej sporovej strane, pričom v tomto smere namietal nedostatočné a nepreskúmateľné odôvodnenie napadnutej časti rozhodnutia odvolacieho súdu vo výroku o nároku na náhradu trov konania.

16. Podľa § 257 CSP, výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody osobitného zreteľa.

17. V posudzovanom prípade je dovolaním napadnutý výrok uznesenia odvolacieho súdu, ktorým rozhodol o nároku na náhradu trov konania tak, že stranám sporu nárok na náhradu trov konania nepriznal. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na uznesenie Veľkého senátu obchodno-právneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. septembra 2021, sp. zn. 1VObdo/2/2021, z ktorého vyplýva, že „za rozhodnutie, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí pre účely posudzovania vád zmätočnosti v zmysle ustanovenia § 420 CSP, možno považovať rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol o odvolaní proti výroku o náhrade trov konania, keďže uznesenie o náhrade trov konania je rozhodnutím o otázke, ktorej vyriešenie sa týmto uznesením končí“. Uznesenie Veľkého

senátu nadväzuje na rozhodovaciu prax Ústavného súdu Slovenskej republiky, a to nález z 02. apríla 2020, sp. zn. I. ÚS 387/2019 a uznesenie ÚS SR z 15. augusta 2018, sp. zn. I. ÚS 275/2018.
18. Z vyššie uvedeného je tak zrejmé, že uznesenie odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania je potrebné považovať za rozhodnutie, ktorým sa konanie o tomto nároku končí, a teda je proti nemu prípustné dovolanie v zmysle § 420 písm. f) CSP.
19. Dovolací súd upriamuje pozornosť na to, že postup súdu, ktorý vykazuje znaky procesnej vady konania, nemá automaticky za následok odňatie možnosti sporovej strany konať pred súdom s následkom nevyhnutného zrušenia inak vecne správneho rozhodnutia, ak týmto nesprávnym procesným postupom nedošlo k určitému rozsahu, či takej intenzite a závažnosti porušenia, ktoré by možnosť konať pred súdom strane sporu celkom odňalo, resp. ak taký procesne nesprávny postup nemal v konečnom dôsledku vplyv na vecnú správnosť výroku súdneho rozhodnutia. Opačný prístup by znamenal len formálne posudzovanie dôvodov prípustnosti dovolania, pričom dovolací súd naopak zdôrazňuje materiálne nazeranie aj na procesné práva strán v sporovom súdnom konaní. V prípade prípustnosti dovolania z dôvodu podľa ust. § 237 ods. 1 písm. f) OSP (teraz § 420 písm. f) CSP) musí ísť o výnimočný prípad takého procesného pochybenia súdu, ktoré vykazuje znaky až vady „najzakladanejšej dôležitosti pre súdny systém alebo vady zásadnej, hrubej a podstatnej“, prípadne ak sa zrušením napadnutého rozhodnutia má dosiahnuť náprava „justičného omylu“ (porovnaj zjednocujúce Stanovisko občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 2/2016 z 03. decembra 2015 k výkladu ust. § 237 ods. 1 písm. f) OSP, publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a súdov SR č. 1/2016).
20. Odvolací súd založil rozhodnutie o trovách konania na aplikácii § 257 CSP. Rozhodnutie zdôvodnil v bodoch 14. a 15., kde poukazuje na všeobecné princípy aplikácie, vo vzťahu k predmetnej veci vyjadril svoj názor, vo vzťahu ku konkrétnym okolnostiam veci v bode 14. rozhodnutia v časti, ktorej konštatoval „V prípade predmetnej žaloby ide o špecifický druh určovacej žaloby, pri podaní, ktorej sa nevyžaduje preukazovanie naliehavého právneho záujmu, nakoľko tento vyplýva priamo z osobitného predpisu zákona o verejnom obstarávaní, pričom žaloba bola podaná žalobcom ako ústredným orgánom štátnej správy pre verejné obstarávanie, ktorý k jej podaniu pristúpil po tom, čo pri výkone dohľadu nad verejným obstarávaním ustálil záver o uzavretí zmluvy v rozpore so zákonom o verejnom obstarávaní a následným podaním predmetnej žaloby, splnil povinnosť vyplývajúcu mu z ustanovenia § 180 ZVO (v znení účinnom k dátumu podania predmetnej žaloby na súd). Nadväznosti na zmeny relevantnej právnej úpravy, ktorá nastala v priebehu konania pred právoplatným rozhodnutím súdu o merite sporu, novelizáciou ZVO účinnou od 31. marca 2022 a zároveň nadväznosti na naplnenie predmetu dotknutej Zmluvy žalovaným 1/ a 2/, ktoré malo za následok stratu účelu podanej žaloby smerujúceho k obnoveniu súťaže, došlo zo strany žalobcu späťvzatím predmetnej žaloby k jednoznačnému naplneniu imperatívu vyplývajúceho z dikcie ustanovenia § 187h odstavec 13 ZVO. Vyššie uvedené skutočnosti odvolací súd kvalifikoval ako skutočnosti predstavujúce kumulatívne splnenie podmienok vyžadovaných zákonom pre aplikáciu ustanovenia § 257 CSP“.

21. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu pre dovolací súd vyplýva záver, že odvolací súd dôvody pre aplikáciu § 257 CSP, v prejednávanej veci odvodzoval od skutočnosti, že žalobca naplnil dikciu ustanovenia § 187h ods. 13 ZVO účinnom od 31. marca 2022 späťvzatím žaloby, po strate účelu podanej žaloby, čo kvalifikoval ako splnenie podmienok pre aplikáciu § 257 CSP.

22. S poukazom na predchádzajúce rozhodnutie dovolacieho súdu sp. zn. 1Obdo/60/2022 z 19. apríla 2023 (najmä body 29. a 30.) odvolací súd v novom rozhodnutí odstránil čiastočne rozporuplnosť svojho predchádzajúceho rozhodnutia, keď jednoznačne uviedol, že pri rozhodovaní o trovách konania aplikoval § 257 CSP.
Podľa dovolacieho súdu sa však neriadil skorším rozhodnutím dovolacieho súdu, ktorý mu uložil riadne zdôvodniť aplikáciu § 257 CSP (bod 29. posledná veta alebo 30. rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1Obdo/60/2022 z 19. apríla 2023.
Každé rozhodnutie súdu, ktorým úspešne sporovej strane neprizná náhradu trov konania musí byť zo svojej podstaty výnimočným rozhodnutím, prijatým na základe riadneho zváženia všetkých relevantných okolností konkrétneho prípadu a na základe prísne reštriktívneho výkladu ustanovenia § 257 CSP a v ňom obsiahnutej formulácie „dôvody hodné osobitného zreteľa“. Uvedená právna úprava priamo

vychádza z predchádzajúcej právnej úpravy zakotvenej v ustanovení § 150 OSP Ustanovenie § 257 CSP predstavuje odchýlku zo zásady zodpovednosti za výsledok (§ 255 CSP) aj zo zásady zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP). Súd podľa neho nemusí zaviazať neúspešnú stranu sporu nahradiť trovy konania úspešnej strane, respektíve nemusí zaviazať stranu, ktorá spôsobila vznik trov svojím zavinením, aby tieto trovy nahradila protistrane. Ako dôvody hodné osobitného zreteľa, ani výnimočné okolnosti zákon neuvádza. Vyhodnotenie podmienok ponecháva na súdnej praxi. To však neznamená, že tým vytvára priestor na celkom voľnú úvahu súdu, v zmysle ustálenej judikatúry (uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 2MCdo/17/2009 z 28. januára 2010, sp. zn. 5Cdo/67/2010 z 09. júna 2010, sp. zn. 3MCdo/46/2012 z 09. januára 2014), ustanovenie § 257 CSP, nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie v zmysle svojvôle, ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti náhrady trov konania výnimočne prihliadať.

23. Ustanovenie § 257 CSP preto nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihliadnuť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania. Strane, ktorá mala vo veci úspech nemožno nepriznať náhradu len na základe všeobecného záveru hodnotiaceho dopad rozhodnutia o určitom druhu nároku na neúspešnú stranu. Nejde o automatické pravidlo, ktoré by sa uplatnilo vo vzťahu k určitému typu konania (napr. nález Ústavného súdu Českej republiky III. ÚS 292/07, I. ÚS 303/2012), ale ide o prvok individualizácie nie ľubovôle zo strany súdu (nález Ústavného súdu Českej republiky III. ÚS 727/2000). Hranice sudcovskej úvahy sú dané účelom právnej úpravy náhrady trov konania, ktorá jej nepriznanie úspešnému účastníkovi pripúšťa len ako výnimku zo všeobecného procesného princípu zodpovednosti za výsledok sporového konania (§ 255 ods. 1 CSP).

24. Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 5Obo/5/2022 z 21. februára 2023, konštatuje, že v konaní úspešnej sporovej strany súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa § 257 CSP. „Pri rozhodovaní o náhrade trov konania rozhoduje súd spravidla podľa zásady úspešnosti v konaní, ako prioritnej zásady pri rozhodovaní o náhrade trov konania (§ 255 ods. 1, 2 CSP). Súdy sú však povinné vždy vychádzať z konkrétnych okolností prípadu a zohľadňovať všetky relevantné skutočnosti z hľadiska rozhodovania o náhrade trov konania“.

25. Pri aplikácii § 257 CSP pri rozhodovaní o trovách konania je potrebné vychádzať z výnimočnosti tohto postupu súdu a zohľadňujúc konkrétne okolnosti preskúmavanej veci.
Ustanovenie § 257 CSP nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné, pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť. Toto ustanovenie nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihliadnuť kedykoľvek, bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania. V sporovom konaní sa povinnosť nahradiť trovy konania spravuje predovšetkým zásadou úspechu vo veci. Len výnimočne nemusí súd úspešnému účastníkovi priznať náhradu trov konania. Môže tak urobiť podľa ustanovenia § 257 CSP, výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa. Z gramatického výkladu tohto zákonného ustanovenia vyplýva, že ide o ustanovenie výnimočné, ktoré má súdu umožniť, aby pri rozhodovaní o náhrade trov konania mohol prihliadnuť k zvláštnostiam jednotlivých konkrétnych prípadov a má slúžiť k odstráneniu neprimeranej tvrdosti. Úvaha súdu, že ide o výnimočný prípad, a či sú dané dôvody hodné osobitého zreteľa musí vychádzať z posúdenia všetkých okolností konkrétnej veci. Ustanovenie § 257 CSP nemožno vykladať tak, že môže kedykoľvek, bez ohľadu na základné zásady rozhodovania o náhrade trov konania nepriznať náhradu trov úspešnému účastníkovi konania, (účastníkovi, ktorý nezavinil zastavenie konania), vždy musí ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí náležite odôvodnený. Pri skúmaní existencie podmienok hodných osobitného zreteľa je preto potrebné prihliadať predovšetkým k majetkovým, sociálnym a osobným a ďalším pomerom všetkých účastníkov konania a treba vziať do úvahy nielen pomery toho, kto by mal trovy konania zaplatiť, ale je nutné zohľadniť aj dopad takéhoto rozhodnutia najmä na majetkové pomery oprávneného účastníka. Významné, z hľadiska aplikácie tohto ustanovenia, sú tiež okolnosti, ktoré viedli k uplatneniu nároku (práva) na súde, postoj účastníkov v priebehu konania a iné. Z ustanovenia § 257 CSP vyplýva, že ak sú tu dôvody hodné

osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Výnimočnosť použitia tohto ustanovenia ako aj to, v čom ich súd videl (išlo o prípad hodný osobitného zreteľa), musí súd náležite odôvodniť.

26. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, čo jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry ESĽP. Judikatúra tohto súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia, ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (rozhodnutie Ruiz Torija c. Španielsko z 09. decembra 1994, séria A, č. 303).

27. Ustanovenie § 257 CSP ponecháva na voľnú úvahu súdu posúdiť relevantné okolnosti, pre aplikáciu uvedeného zákonného ustanovenia. Dôvody spočívajúce v zmene právnej úpravy, týkajúce sa nároku žalobcu proti žalovanému, bez ďalšieho, nie je možné považovať za dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle aplikácie § 257 CSP pre nepriznanie náhrady trov konania. Dovolací súd zdôrazňuje, že okolnosťami významnými z hľadiska rozhodovania podľa § 257 CSP, ako už konštatoval vyššie, sú najmä osobné, majetkové, sociálne, ako aj ďalšie pomery všetkých účastníkov konania. Tieto okolnosti neboli zo strany odvolacieho súdu vôbec skúmané napriek tomu, že môžu zásadným spôsobom ovplyvniť úvahu súdu o tom, či ide o výnimočný prípad, či sú skutočne dané dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle § 257 CSP.
Aplikácia § 257 CSP pri rozhodovaní o trovách konania sa musí viazať ku konkrétnym okolnostiam prejednávanej veci, a to aj v prípade zmeny právnej úpravy, ktorá nastala po podaní žaloby, prípadnom rozhodnutí súdu prvej inštancie, ktoré nenadobudlo právoplatnosť. Tento spôsob rozhodovania o trovách konania musí byť dodržaný aj v prípade, že nová účinná právna úprava, upravuje vzťahy účastníkov konania - odlišne, od právnej úpravy účinnej v čase začatia konania. Zmena právnej úpravy, v priebehu konania, po podaní žaloby, po neprávoplatnom rozhodnutí súdu prvej inštancie, sama osebe, bez vyhodnotenia konkrétnych okolností veci, nemôže byť dôvodom pre rozhodovanie o trovách konania podľa § 257 CSP bez toho, aby súdy hodnotili konkrétne okolnosti veci v čase podanej žaloby, v čase späťvzatia žaloby, a to vo väzbe na účinnú právnu úpravu.

28. Z uvedeného vyplýva, že dôvody hodné osobitného zreteľa musia vychádzať, z konkrétnych okolností, prejednávanej veci a nemôžu byť stotožnené len so zmenou právnej úpravy, ktorá nastala po podaní žaloby, respektíve po rozhodnutí súdu prvej inštancie, ktoré nenadobudlo právoplatnosť. Dovolateľ (žalovaný v rade 1.) tvrdil, že odvolací súd bol povinný skúmať či prevažuje všeobecný záujem na zachovaní platnosti zmluvy už pred zmenou právnej úpravy a prípadné zneplatnenie kúpnej zmluvy, v čase po jej realizácii, by znamenalo ďalekosiahle právne a ekonomické následky na už existujúce súkromnoprávne vzťahy ako aj verejnoprávne vzťahy. Poukazoval, že len zmena právnej úpravy automaticky nezakladá dôvod hodný osobitného zreteľa, poukázal na rozhodnutie vydané Krajským súdom v Bratislave č. k. 7Co/127/2021 z 25. novembra 2021, ďalej na článok 22 a 24 smernice 2007/66/ES z 11. decembra 2007, podľa ktorého (článok 24) „pri neplatnosti zmluvy sa hospodárske záujmy môžu považovať za prevažujúce dôvody len vtedy, ak by neplatnosť mala za mimoriadnych okolností neprimerané následky“. Zdôraznil, že aj právna úprava vnútroštátna účinná k 30. marcu 2022 zaväzovala žalobcu skúmať eventuálnu existenciu všeobecného záujmu odôvodňujúceho pokračovanie v plnení zmluvy, či účelnosť samotného návrhu na určenie neplatnosti zmluvy, čo znamená, že žalobca mal nesporne aj pred novelizáciou ZVO túto povinnosť. Tvrdil, že návrh na určenie neplatnosti zmluvy podaný žalobcom 29. júna 2020 nesporne (podľa dovolateľa) nesplnil svoj účel, keďže predmet kúpnej zmluvy bol ku dňu iniciovania sporového konania v celom rozsahu splnení. K týmto argumentom sa v odôvodnení rozhodnutia súd nevyjadril.

29. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu je zrejmé, že odvolací súd sa obmedzil pri aplikácii § 257 CSP len na konštatovanie, zmeny právnej úpravy, na základe, ktorej žalobca zobral žalobný návrh späť (§ 187h ods. 13 od 31. marca 2022 - bod 14. rozhodnutia odvolacieho súdu), nehodnotil podmienky aplikácie § 257 CSP v kontexte aj argumentov uvádzaných dovolateľom, ktorej sa týkali konkrétnych okolností predmetnej veci od podania žaloby až po späťvzatie žalobného návrhu žalobcom.

Podľa názoru dovolacieho súdu k riadnemu zdôvodneniu aplikácie § 257 CSP odvolacím súdom malo dôjsť aj z dôvodu, že súd prvej inštancie žalobný návrh zamietol a rozhodol o náhrade trov.
Nie je možné všeobecne konštatovať, že len zmena právnej úpravy je dôvodom osobitného zreteľa pri rozhodovaní o trovách konania, keď takýto záver nevyplýva z konkrétnej právnej úpravy. V prejednávanej veci bolo potrebné sa zaoberať konkrétnymi okolnosťami prejednávanej veci (obsahom žaloby, účelom, predmetom konkrétnej zmluvy, ktorej neplatnosti sa žalobca domáhal v konaní, rozhodovania súdov vo veci a ďalšieho) a vyhodnotiť tieto skutočnosti v kontexte naplnenia ustanovenia § 187h ods. č. 13 zákona č. 343/2015 Z. z. účinného od 31. marca 2022, ktorý umožňuje, aby úrad po podaní návrhu podľa § 180 zákona č. 343/2015, vzal návrh späť, ak vzhľadom na povahu zmluvného plnenia prevažuje všeobecný záujem na pokračovanie v plnení zmluvy alebo podaný návrh neplní svoj účel vo vzťahu k zmluve, koncesnej zmluvy alebo rámcovej dohody, týka sa to návrhoch podaných podľa § 180 zákona č. 343/2015 Z. z. do 30. marca 2022, čo sa vzťahuje aj na prejednávanú vec.
Odvolací súd aplikáciu § 187h ods. 13 zákona č. 343/2015 Z. z., ako jediného dôvodu hodného osobitného zreteľa, v posudzovanej veci, nevyhodnocoval z hľadiska účelu zmluvy jeho naplnenia, a to v kontexte skutočností, ktoré boli dôvodom na podanie žaloby (návrhu žalobcu na určenie neplatnosti zmluvy podľa § 180 zákona č. 343/2015 Z. z. podaného do 30. marca 2022), z hľadiska hodnotenia povahy zmluvného plnenia, účelu zmluvy jeho naplnenia v kontexte gramatického výkladu § 187h ods. 13 zákona č. 343/2015 Z. z.

30. Právny názor odvolacieho súdu, že zmena právnej úpravy po podaní žaloby v predmetnej veci, ktorá bola dôvodom späťvzatia žaloby, je dôvodom pre aplikáciu § 257 CSP, bez skúmania konkrétnych okolností danej veci, je nielen v rozpore s nálezom Ústavného súdu I. ÚS 248/2000 z 21. októbra 2010 a súdnou praxou (rozhodnutie NS SR sp. zn. 5Cdo67/2010 z 09. júna 2010, sp. zn. 5Obo/5/2022 z 21. februára 2023), ktorá vychádza z názoru, že dôvody hodné osobitného zreteľa sa vždy musia skúmať ku konkrétnym okolnostiam danej veci. V súlade s uvedeným odvolací súd nepostupoval. Neriadil sa znením § 257, ktorý predpokladá existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa, ktoré logicky sa musia viazať k prejednávanej veci. Odvolací súd nehodnotil konkrétne okolnosti veci, nezdôvodnil prečo konkrétne okolnosti veci vytvárajú premisu pre aplikáciu § 257 pri rozhodovaní o trovách konania.

31. Dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu pre jeho nedostatočné zdôvodnenie k aplikácii § 257 CSP a vrátil vec na ďalšie konanie. Súd zrušil aj výrok II. uznesenia odvolacieho súdu, ako závislý výrok (§ 439 písm. a) CSP).

32. Dovolateľ v dovolaní formuloval dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP tvrdil, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Podľa názoru dovolacieho súdu z obsahu dovolania nie je expressis verbis formulovaná právna otázka, ktorá podľa dovolateľa nebola v súdnej praxi riešená. Z obsahu dovolania však je zrejmé, že dovolateľ nesúhlasí s názorom, že zmena právnej úpravy účinná po podaní žaloby, respektíve rozhodnutí súdu prvej inštancie, je výlučne dôvodom pre aplikáciu § 257 CSP.
K tejto formulovanej otázke sa vyjadril už v tomto rozhodnutí dovolací súd, má za to že ustálená súdna prax jednoznačne vychádza zo záveru, že aplikácia § 257 CSP sa viaže na dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré vyplývajú z konkrétnych okolností prejednávanej veci, čo samo vylučuje ako jediný dôvod pre aplikáciu § 257, zmenu právnej úpravy „Pokiaľ ide o dôvody spočívajúce v zmene právnej úpravy týkajúcej sa nároku oprávneného, obsahu týchto zmien, keď oprávnený bol v konaní zastúpený advokátom, nereagovaním povinného na listy oprávneného a v skutočnosti, že povinný pred podaním návrhu na vykonanie exekúcie nereagoval na dožiadanie oprávneného, dovolací súd sa stotožňuje s názorom generálneho prokurátora SR, že tieto nemožno bez ďalšieho považovať za dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle § 150 OSP pre nepriznanie náhrady trov konania. Okolnosťami významnými z hľadiska rozhodovania podľa § 150 OSP, ako bolo už vyššie uvedené, sú najmä osobné, majetkové, sociálne a ďalšie pomery všetkých účastníkov konania“ (rozhodnutie NS SR sp. zn. 2MCdo/17/2009 z 28. januára 2010). Vzhľadom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že uvedená otázka je riešená súdnou praxou, na ktorú poukázal v tomto rozhodnutí dovolací súd.

33. S poukazom na vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že nakoľko v posudzovanom prípade zistil

vadu zmätočnosti v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP, zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu podľa ustanovenia § 449 ods. 1 CSP a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Vzhľadom na zrušenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu v zmysle § 420 písm. f) CSP (ktoré zakladá prípustnosť a aj dôvodnosť dovolania), dovolací súd sa už ďalej nezaoberal skúmaním prípustnosti dovolania v zmysle dovolateľom uvedeného ustanovenia § 421 CSP, pretože v danom štádiu konania by to bolo nadbytočné (viď bod 28. uznesenia Veľkého senátu občianskoprávneho kolégia z 21. marca 2018 sp. zn. 1VCdo/1/2018), z ktorého vyplýva, že „dovolací súd sa z povahy dovolacieho dôvodu uplatneného podľa § 420 CSP zaoberá najprv týmto dovolacím dôvodom a ak zistí, že je daný, dovolacím dôvodom uplatneným podľa § 421 CSP sa už nezaoberá, pretože by to bolo neefektívne. Existencia dovolacieho dôvodu podľa § 420 CSP zakladá totiž nie len prípustnosť, ale zároveň aj dôvodnosť podaného dovolania“.
34. Podľa ustanovenia § 453 ods. 3 CSP o trovách pôvodného konania a trovách dovolacieho konania rozhodne odvolací súd.
35. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.